

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ДОНБАСУ

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ ДОНЕЧЧИНИ

1

ТОМ

А•Б•В

ДОНЕЦЬК•ВИДАВНИЦТВО•ПРОМІНЬ•2013

УДК 94(477.62)(031)
ББК 63.3(4УКР)я20
Е64

Е64 ЕНЦИКЛОПЕДІЯ ДОНЕЧЧИНИ. / Під редакцією д.і.н., проф. П.В. Доброва. –
Донецьк: ТОВ «Видавничо-поліграфічне підприємство «ПРОМІНЬ», 2013. –
440 с., іл. кольорові, ч/б.

ISBN 978-966-2008-01-2

В «Енциклопедії Донеччини» в довідково-інформативній формі подані славетні сторінки історії Донеччини.

У виданні зосереджено відомості про людей, які зробили помітний внесок у розвиток регіону на різних етапах його становлення: підприємців, діячів культури, освіти. Інформується про видатних осіб, які жили в різні часи та живуть зараз, уславляючи Донеччину своєю працею та звершеннями. Вміщено біографії державних, політичних, громадських, релігійних діячів, полководців, героїв війн, космонавтів, письменників і художників, скульпторів і композиторів, артистів і мандрівників, вчених і конструкторів.

Окремі статті присвячені історичним подіям, які стали віхами в розвитку України та нашого регіону. Мається інформація про населені пункти Донеччини, промислові та інші підприємства краю, окремі виробничі об'єднання, різного роду організації та установи, особливості їхнього розвитку на різних історичних етапах. Увага надається географічним і топонімічним термінам, місцевим назвам окремих поселень та відповідним історичним змінам, що відбулися в цих назвах.

Енциклопедія насичена багатим ілюстративним матеріалом.

Видання адресоване широкому колу читачів, буде корисним вчителям загальноосвітніх шкіл, викладачам вищих навчальних закладів, школярам, студентам, краєзнавцям та всім, хто цікавиться історією рідного краю.

УДК 94(477.62)(031)
ББК 63.3(4УКР)я20

*Автор проекту «Енциклопедія Донеччини» і керівник авторського колективу –
Петро Васильович ДОБРОВ,
декан історичного факультету, завідувач кафедри історії України
Донецького національного університету,
доктор історичних наук, професор, Заслужений працівник освіти України*

Редакційна колегія:

*голова колегії – ДОБРОВ П.В.
заступники голови колегії – ГРИДІНА І.М., СТЯЖКІНА О.В.
відповідальний секретар – НІКОЛЬСЬКИЙ В.М.
члени колегії – АНДРОСОВА С.Л., ГРИДІН А.М., ДМИТРІЄВА Н.Х.,
ДОБРОВ Е.В., КУЗІНА К.В., ЛЮДОРОВСЬКА Т.Ю.,
ПИЛИПЕНКО Д.В.*

ISBN 978-966-2008-01-2

© Автор-упорядник Добров П.В., 2013
© ТОВ «Видавничо-поліграфічне підприємство «ПРОМІНЬ», 2013

Л.В. Архимандритова

тіла», чл. редколегії жур. «Фізика металлов и металловедение». Був єдиним представником СРСР у редколегії міжнародного журналу «Oxidation of Metals». Підготував 15 докторів, 35 кандидатів наук.

Лит.: Учені Донецького національного університету: 1937–2007 / [авт.: Г.Я. Пономаренко (наук. кер.), М.С. Безпалов, П.В. Добров та ін.; редкол.: В.П. Шевченко (відп. ред.) та ін.] – ювіл. вид. – Донецьк: Норд-Прес, 2006.

П.В. Добров.

АРХЕОЛОГІЧНИЙ МУЗЕЙ ІСТОРИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ДОННУ – сучасний багатопрофільний культурний комплекс, який поєднує музейну специфіку, наукову та культурно-просвітницьку діяльність. Був створений у 1968 р. за ініціативою викладачів ун-ту Т.О. Шаповалова, А.О. Моруженко та Д.С. Цвейбель на базі каф. археології історичного ф-ту. До 2011 р. музей був тільки археологічним, а з жовтня 2011 р. він розширив спектр своєї діяльності, залучивши до стендів і етнографічні експонати. Експозиція музею створена за хронологічним принципом, що дає можливість якнайширше уявити картину життя та побуту предків. Музей доповнено новими рідкісними експонатами, які було знайдено та передано археологічними експедиціями студентів та викладачів історичного ф-ту ДонНУ не тільки на території Донецької обл., а й сусідніх областей. Багато старих експонатів відреставровані. Загалом на стендах музею представлено 272 одиниці зберігання, цінність яких має не тільки пізнавально-виховний характер, а й науковий, що є корисним для широкого кола дослідників та краєзнавців. Є можливість користування так званими «відкритими фондами», а саме: експонати деяких давніх культур знаходяться у відкритому доступі задля того,

щоб ознайомитися ближче зі специфічними особливостями конкретних археологічних експонатів представленої культури. Розроблено цільові екскурсійні програми відвідування музею, які розраховані на потреби різних груп та категорій екскурсантів. У музеї проходять науково-практичні конференції, науково-методичні семінари. Музей обладнано сучасними технологічними засобами.

Т.Ю. Людоровська

АРХЕОЛОГІЧНІ ПАМ'ЯТКИ ДОНБАСУ – частина неповторної та безцінної історико-культурної спадщини Донецького регіону й України в цілому. У Донбасі виявлено щонайменше 17 676 пам'яток (дані на 2011 р.): з них 9343 – в Донецькій обл., 8333 – в Луганській обл. Кількість А.п. щороку збільшується за рахунок відкриття нових археологічними розвідками. У регіоні відомі пам'ятки всіх археологічних епох від середнього палеоліту до середньовіччя й козацької доби, і навіть об'єкти т.зв. індустріальної археології XIX ст. Різні типи А.п. представлені неоднаково. За даними по Донецькій обл., вони поділяються так: кургани – 8303, ґрунтові могилиники – 10, поселення – 485, стоянки – 102, кочовища – 126, городища – 11, майстерні – 103, місцезнаходження – 53, інші види разом (копальні, печери, святилища, петрогліфи тощо) – 150.

Частина з А.п. повністю або частково досліджені розкопками. Таких в Донецькій обл. нараховується до 500. Найбільше серед них курганів – близько 350, значно менше – поселень, інших видів пам'яток – одиниці. Археологічні розкопки в Донбасі розпочалися від кінця XIX ст. і протягом першої половини XX ст. були епізодичними. Пожвавлення археологічних дослідів на теренах Донбасу в 1960-х і особливо 1970–90-х рр. було пов'язане з появою кадрів ар-

хеологів у місцевих музейних і вишівських установах, а також розгортанням масштабних робіт на новобудовах. Саме з останнім напрямком пов'язана діяльність кількох потужних експедицій Інституту археології АН УРСР – Донецької, 2-ї Донецької, Сіверськодонецької, а також Київської і Донецького держуніверситетів. Цими експедиціями було не лише виявлено і досліджено сотні різночасових пам'яток археології, а й підготовлено чимало висококваліфікованих місцевих кадрів.

Лит.: Косиков В.А. История исследования археологических памятников Донбасса. – Донецк: Истоки, 2001. – 84 с.; Курганы Донбасса // Археологический альманах. – № 14. – Донецк, 2004; Список памятников археологии Украины. Донецкая область / Сост. О.Я. Привалова, А.И. Привалов. – К.: УООП, 1899. – 112 с.

Р.О. Литвиненко

АРХИМАНДРИТОВА Людмила Василівна – хормейстер, диригент, викладач, Засл. працівник культури УРСР (1990). Н. 25.09.1941 р. в м. Носівці Чернігівської обл. Закінчила Донецьку держ. консерваторію ім. С.С. Прокоф'єва (1992). Гол. хормейстер БК ім. О.С. Пушкіна. Худ. керівник театру народної пісні «Батьківщина». Нагороджена почесним знаком обласної ради профспілок (2003).

Лит.: Кто есть кто в Донецке. 2009. – Биографич. справочник. – Донецк: ООО «Фирма «Интерхоббизкспо», 2010.

Авт. ґр.

АРХИПЕНКО Василь Альбертович – спортсмен, срібний призер Олімпіади-80. Н. 28.01.1957 р. в Миколаївці Донецької обл. З дитячих років почав займатись легкою атлетикою. Тренери – В. Соловйов, О. Білязе, В. Абраменко. Брав участь у Всесоюзній спартакіаді школярів: зайняв 2-е місце з бігу на 400 м з бар'єрами і був включений до юнацької збірної